

СТАНОВИЩЕ

от професор доктор Емил Спасов Панушев

за дисертационния труд на Нина Кънчева Златева

„ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ В ЧЕРНОМОРСКИЯ РЕГИОН”

ОБЩА ОЦЕНКА

Представеният дисертационен труд е посветен на важен аспект от развитието на Черноморския регион – преките чуждестранни инвестиции. Различните темпове на трансформация в черноморските държави и в региона Югоизточна Европа са предизвикателство пред външноикономическата стратегия на България и необходимостта от отчитане на геополитическите реалности. Разработката се основава на утвърдени теоретични подходи при анализа на преките чуждестранни инвестиции и формулира тенденции в бъдещото развитие на инвестиционната среда. Предложени са оценки за външно икономическото развитие на черноморските държави и възможностите за регионално сътрудничество. При разработването на проблемите авторката демонстрира познаване на публикациите на български изследователи, които коректно са отразени, разработки на водещи чуждестранни специалисти, както и издания на международни организации.

ОЦЕНКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ И ПРИНОСИТЕ

Преките чуждестранни инвестиции са значим фактор за обществено-икономическото развитие на страните от Черноморския регион, систематизирането на подходите са дали възможност на авторката да направи оценка на влиянието на ПЧИ върху приемащите държави. Представените различия в отделните държави и определят спецификата на

националните стратегии, които са съпоставени с глобалните тенденции в инвестиционните потоци.

В дисертационния труд са изследвани основните характеристики на икономическото развитие на черноморските държави като са установени спецификите на националните отраслови структури и възможностите за привличане на инвестиции, особено в приоритетните отрасли. Това е определящо за инвестиционните политики в района, като ясно са изведени различията между подходите на отделните държави при формулирането на стратегии за привличане на преки чуждестранни инвестиции.

В изследването се отбелязва важното значение на външната среда, в която се развива черноморския регион, особено влиянието на кризисните явления в световната икономика. Формулираната оценка за намаляването на инвестициите от транснационалните корпорации, което неизбежно се отразява както на общия инвестиционния поток, така и на регионалните тенденции. Това е предпоставка за насочване вниманието към вътрешните източници на инвестиции в черноморските държави.

Изследванията на докторантката на външноикономическите отношения са концентрирани върху тенденциите на износа и вноса, които се съпоставят със световните, което води до изводи относно уязвимостта на черноморските държави, особено в условията на финансовата криза от 2009 г. Формулирани са изводи за недостатъчно развитите търговски връзки в региона, което е показателно за ниската степен на регионално институционализиране на външотърговските отношения. Анализът показва, че най-големите търговски партньори на черноморските държави са Европейския съюз, Русия и Турция, като естествено за България и Румъния това е ЕС. По такъв начин географската структура не дефинира Черноморския регион като търговски блок въпреки същественото присъствие на отделни държави, което е следствие от съществуващи преди

икономически отношения. В тази среда, като основен източник на инвестиции и финансиране в региона остава ЕС.

Анализът на търговско-икономическите отношения е свързан с възможностите за развитие на регионални интерграционни процеси, които се разглеждат като част от процесите на глобализация и регионализъм. Авторката извежда важното значение на политическите процеси в разглежданите държави за стимулиране на регионалното сътрудничество. Посочена е ролята на регионалните организации и е направена оценка на значението им за стимулиране на интеграционните процеси в региона.

В дисертационния труд се застъпва тезата, че върху сътрудничеството в Черноморския регион имат съществено влияние както на външно-политическите сили, така и международните организации. Посочено е значението на членството на България и Румъния в Европейския съюз за тяхната външнотърговска ориентация. Извежда се ролята на инициативите на Съюза за възприемане на успешни регионални стратегии и разширяване влиянието му за социално-икономическото развитие на черноморските държави. Като първи стъпки в това направление са енергийните и транспортните проекти и други съвместни инициативи.

Общата ми оценка е, че представените резултати от изследванията в дисертационния труд могат да се характеризират като приложение на съществуващи научни постижения и обогатяване на съществуващи знания. Изведените научни резултати и изводи съответстват на формулираните приноси.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

При изследването на инвестиционните процеси в Черноморските държави е важно да се анализират възможностите за съчетаване двустранното и многостранното сътрудничество. Това би могло да е

отправна точка на бъдещи изследвания на авторката, които да допълнят международните аспекти на икономическата трансформация в региона.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Нина Кънчева Златева „ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ В ЧЕРНОМОРСКИЯ РЕГИОН” съдържа значими научни научно-приложни приноси и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, поради което предлагам да се присъди образователна и научна степен „доктор”.

10.08.2014 г.

Гр. Варна

Подпис:

/Проф. д-р Е.Панушев/